

AANTEEKENING OVER DEN BAKKER-KRONIEK-  
SCHRIJVER JAN GERRITSZN. (VAN WAERSCHUT)  
DOOR N. ALTING MEES.

„De belangrijkste kroniek en beschrijving van Rotterdam, waaruit alle latere kronieken middellijk of onmiddellijk hebben geput, is die, welke vervaardigd is door den in 1623 overleden bakker Jan Gerritsz. van Waerschut”, aldus luidt de aanhef der Inleiding op „de Kroniek van Jan Gerritsz. van Waerschut bakker”, door de heeren J. H. W. Unger en Mr. W. Bezemer in Bronnen voor de Geschiedenis van Rotterdam Deel II uitgegeven. „Levensbijzonderheden over den opsteller Jan Gerritsz. van Waerschut zijn er”, — zoo schrijven zij verder — „behalve den datum van zijn dood en de opgave zijner maatschappelijke positie, niet tot ons gekomen.”

Sedert dit geschreven werd, zijn de notarieele protocollen toegankelijk geworden en kon uit het protocol van Jacob Symonszn. worden overgelegd de acte van huwelijksche voorwaarden op 24 Augustus 1620 tusschen Jan Gerritszn., bakker, en Elisabeth Pietersdr. gepasseerd<sup>1)</sup>).

Hoewel de naam Van Waerschut in deze acte niet werd aangetroffen, leed het geen twijfel, of wij hadden hier den kroniekschrijver voor ons. De a.s. bruid toch wordt in deze acte genoemd als weduwe van Anthonis Picquolet en een dergelijke combinatie van de namen Picquolet en Jan Gerritszn., bakker, gaf zekerheid, dat wij in dezen bakker niemand anders dan den verdienstelijken Rotterdammer te zien hadden, wiens werk — zooals bekend — is voortgezet door Pieter Anthoniszn. Picquolet, die ons derhalve door deze acte als stiefzoon van Van Waerschut verschijnt.

Doordat de naam zijner vrouw genoemd was, kon de inventaris van Jan Gerritszn., bakker, ter weeskamer ingeschreven, op Van Waerschut teruggebracht worden. Deze inventaris maakte melding van zijn huis, en de verschillende giften van dit huis en zijn belendingen brachten ons vervolgens in kennis met de eerste vrouw en haar familieleden.

Van Waerschut was in eerste huwelijk getrouwd met Hadewij Philipsdr. Deze werd ingevolge testamentaire beschikking van haar tante, Maritgen Ockersdr., huisvrouw van Willem Vran-

1) Rott. Jaarboekje. X. 145.

ckenzn., bakker, mede-erfgename in twee bakkerijen. In 1616 droegen de mede-erfgenamen aan Jan Gerritszn., bakker, hun aandeel over in den eigendom van één dezer bakkerijen, gelegen aan de Hoogstraat N.z. prot. no. 33. Wij mogen wel aannemen, dat de bakkerswinkel van Jan Gerritszn. in dit huis gevestigd is geweest.

Hadewij Philipsdr. moet niet lang daarna gestorven zijn, daar Jan Gerritszn., bakker, op 24 Augustus 1620 zijn huwelijksche voorwaarden maakt met Elisabeth Pietersdr. De acte is gepasseerd ten woonhuize van de bruid, in „Het Ossenhoofd” in den Oppert en mede ondertekend door haar broeder Jacob Pietersz. van der Wouden. Als eigenares van dit huis vond ik vermeld Neeltgen Willemsdr., de weduwe van Pieter Tjebbes van der Wouden.

Eenige maanden na de huwelijksche voorwaarden tusschen Lysbeth Pietersdr. van der Wouden en Jan Gerritszn., bakker, doet de laatste den inventaris der goederen, ten huwelijk ingebracht, inschrijven in het protocol van Notaris Nicolaas van der Hagen (18 October 1620).

Na de gebruikelijke opsomming van beddegoed, linnen en wollen kleeren, tin-, koper- en ijzerwerk, houtwerk, waaronder een vierkante brievenoos en een „linde registerplanck”, zilvergeld en zilverwerk, volgt onder de roerende goederen zijn „gereetschap tot de bakkerye” en zijn „timmertuch”, terwijl onder de onroerende goederen vermeld staat zijn huis en erve aan de N.z. van de Hoogstraat. Zijn bezit aan effecten bestond in twee rentebrieven, die hem jaarlijks  $\pm$  43 gulden aan interest opbrachten.

Wat ons in dezen inventaris kan interesseeren zijn verder de winkel met de „cramerije” en alles dat daartoe behoort, door twee taxateurs op 500 gulden geschat, en de talrijke inschulden van geleverd brood, niet alleen aangeteekend in de boeken, maar ook op den kerfstok!

Onze bakker-kroniekschrijver blijkt ook een kleine boekerij te hebben bezeten; aan de opsomming ervan is echter in den inventaris minder zorg besteed dan wij wel gewenscht zouden hebben en wij blijven geheel in het onzekere omtrent zijn historische belezenheid. De inventaris getuigt nagenoeg alleen van zijn theologische belangstelling, zooals de titels der volgende werken uitwijzen:

„Een bijbel gedrukt int jaer 1616.  
 Een testament gedrukt int jaer 1602.  
 Noch een testament cleyn druck.  
 Een oudt liedtboeck gedrukt 1579.  
 Een lietboxken van Soetgen Gerrits.  
 Een lietboeck van Leendert Clock.  
 Een offerboxken.  
 Een offerboxken gedrukt Anno 1578.  
 Een fundamentboeck van Dirick Philipszn.  
 Een boecktgen met psalmen ende lidekens.  
 Een corte cronykschrijvinghe van de vryheit der religiën, gedrukt Anno 1609.  
 Een boeck genaempt de Nederlantsche byecorff, gedrukt Anno 1608.  
 Een boeck van Besa.  
 Een boeck van de Instellinghe der pausen.  
 Een cyfferboeck gemaect by Barant Stockmans.  
 Met noch een groot deel andere cleyne ende groote gedruckte boeckgens van verscheyden dingen tracterende”.  
 Betreffende de aldus gespecificeerde goederen werd in de huwelijksche voorwaarden bepaald, dat zij bij overlijden zouden aanbesteden aan de zijde, waarvan ze gekomen waren. Een handschrift der Kroniek van Rotterdam vinden wij onder de opgesomde boeken niet genoemd en Van Waerschut's kinderen konden dus, toen hun vader overleden was, op zijn werk geen rechten laten gelden. Daar uit den overdrachtsbrief van het huis aan de Hoogstraat bovendien blijkt, dat Jan Gerritszn.'s kinderen, voor zoover meerderjarig, tot het vrouwelijk geslacht behoorden, wordt hiermede voldoende verklaard, dat het manuscript der kroniek onder de weduwe is blijven berusten en vervolgens is gekomen aan haar zoon Pieter Anthoniszn. Picquolet, die het werk van zijn stiefvader heeft voortgezet.